სრულიად საქართველოს მუშების და გლეხების საბჭოთა პირველი ყრილობა

საადგილმამულო პოლიტიკა და სასოფლო მეურნეობა

(თეზისები ამხ. ფ. მახარაძის მოხსენებისა).

1. სასოფლო მეურნეობის აღორძინების საკითხი საბჭოთა ხელისუფლებისათვის წარმოადგენს ამ ჟამად ყველაზე უფრო მთავარ, ან ერთ პირველ ხარისხოვან და დამკვრელ საკითხთაგანს.

საადგილ—მამულო პოლიტიკა.

2. სასოფლო მეურნეობის გაუმჯობესობა, მისი უფრო მაღალ დონეზე აყვანა დღევანდელს მძიმე პირობებში დამოკიდებულია პირველ ყოვლისა და უმთავრესად მთელი ჩვენი აგრარულ რეფორმის წარმატებით გატარებაზე ცხოვრებაში, ე. ი. მიწად მოწყობის სასწრაფო წესით დამთავრებაზე.

3. 9—10 თვის განმავლობაში, რომელმაც განვლო მიწის შესახებ ჩვენი პირველი ძირითადი დეკრეტის (№ 17) გამოცემიდან, მიწადმოქმედების კომისარიატმა, მიუხედავად უდიდესი დაბრკოლებისა, შეასრულა უშველებელი წინასწარი სამუშაო, ურომლისოდ წარმოუდგენელი იყო ცხოვრებაში გატარება ამ ჭეშმარიტად უდიდესი საადგილ-მამულო რეფორმისა, რომელიც ბოლოს უღებს გლეხობის ექსპლოატაციას და, მაშასადამე, რადიკალურად ცვლის ურთიერთობათ, როგორც კაცთა შორის ერთი მხრივ, ისე ადამიანთა და ბუნების შორის, მეორე მხრივ.

4. ყველაზე მთავარი, ყველაზე უფრო არსებითი სადგილ-მამულო საკითხის გადაწყვეტაში ჩვენ უკვე გავაკეთეთ. ესაა მიწაზე კერძო საკუთრების გაუქმება, ყიდვა-გაყიდვის მოსპობა, და მიწაზე სახელმწიფოებრივი საკუთრების გამოცხადება, რომელიც უზრუნველყოფს თავისუფალ სარგებლობას მიწით ყველა იმათათვის, ვინც თავისი შრომით დაამუშავებს მას. მაგრამ ამასთან საბჭოთა ხელისუფლება სრულებით არ აძლევს გლეხობას ზევიდან მიწის კოლეკტიურ სარგებლობის ამა თუ იმ ფორმას. პირიქით, უწევს რა ანგარიშს გლეხურ პსიქოლოგიას, იგი სცნობს ერთპიროვნულ სარგებლობის ფარგალს, ვინაიდან გლეხობის დიდი უმრავლესობა ჯერ-ჯერობით კიდევ მიწად-სარგებლობის სწორედ ამ ფორმის მომხრეა; მეორე მხრივ სასოფლო მეურნეობის სწრაფი აღდგენის ინტერესებისათვის, საბჭოთა ხელისუფლებამ დღევანდელ მომენტში ყოველმხრივ უნდა შეუწყოს ხელი ერთპიროვნულ გლეხურ მეურნეობას. მაგრამ ეს სრულებით არ ნიშნავს იმას, რომ ჩვენ ამ ჟამად უარს ვამბობთ ვაწარმოოთ ფრიად ენერგიული პროპაგანდა სიტყვით და საქმითაც სოციალისტურ მიწადმოქმედების, მიწადსარგებლობის კოლეკტიურ ფორმების თანდათანი გაფართოების და გაღრმავების სასარგებლოდ, ჩვენ ყოველი ზომით დავამტკიცებთ და ნათელვყოფთ მიწით კოლეკტიური სარგებლობის უპირატესობებს ერთპიროვნულ, განცალკევებულ მეურნეობებთან შედარებით.

5. ფრიად რთული და სერიოზულია მიწად მოწყობის და მიწადსარგებლობის საკითხები. აქ ჩვენ საქმე გვაქვს მიწად სარგებლობის არსებულ ფორმებსა და ხასიათთან, შრომის საშუალო ნორმების გამომუშავებასთან საქართველოს ცალკე რაიონებისათვის, ადგილების ნიადაგსა, ჰავასა და სხვა პირობებთან შეფარდებით.

6. დღევანდელ მომენტში, როცა ჩვენი ქვეყანა საჭიროებს სასოფლო მეურნეობის ფრიად სწრაფ აღორძინებას, რათა გამრავლდეს პურის და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების რაოდენობა, ჩვენ უნდა გამოვძებნოთ ისეთი საშუალებე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბი, რომ გლეხებმა ცხადად დაინახონ თავისი პირადი დაინტერესებას სასოფლო მეურნეობის აღორძინებასა და ზრდაში. ახლა გლეხების პირადი დაინტერესების გარეშე, მარტო ერთი იძულების ზომებით ჩვენ გლეხურ მეურნეობას მკვდარ წერტილიდან ვერ დავსძრავთ.

7. ამრიგად საადგილ-მამულო პოლიტიკის სფეროში შემდეგ ძირითად დებულებებს ვაყენებთ:

ა) მიწა შეურყევლად ეკუთვნის მუშურ-გლეხურ სახელმწიფოს, ე. ი. მთელ მშრომელ ხალხს.

ბ) ვინაიდან საბჭოთა ხელისუფლების უმთავრეს ძირითად მიზანს ამ ჟამად შეადგენს გლეხურ მეურნეობის წარმოებითი ძალების განვითარებისათვის ყოველგვარ დაბრკოლებათა მოსპობა, და აგრეთვე ყოველგვარ გაურკვევლობის ასაცილებლად მიწადსარგებლობის ფორმების საკითხებში, საბჭოთა ხელისუფლებამ უნდა დაამყაროს სასოფლო და საადგილ მამულო საზოგადოების მიერ მიწადსარგებლობის ფორმების არჩევის თავისუფლება: გამოყოფილ-გამოცალკევებული (хутор отруб) საამხანაგო კოოპერატიული და სხვ.

გ) იმავე მიზნებისა და აგრეთვე იმისათვის, რათა მიწად-სარგებლობას მიეცეს ერთგვარი სიმტკიცე და ურყევლობა, საჭიროა: პირველი, ცნობილ იქნას ის გრძელვადიანათ; მეორე, ცნობილ იქნას დაუშვებლად მიწის ჩამორთმევა სხვაგვარად, თუ არა თვით მიწადმსარგებლების უარის თქმით ან კანონში ცალკე აღნიშნულ შემთხვევებში; მესამე, მიწადსარგებლობის რაოდენობის, შემადგენლობის და საზღვრების ცვლილება დაშვებულ იქნას მხოლოდ მიწადმოქმედების საერთო მოწესრიგების შემთხვევებში სასოფლო საზოგადოებაში, საერთო გადამიჯვნების წესით, აგრეთვე სხვა და სხვა სამელიორაციო ღონისძიებათა გატარების შემთხვევებში; მეოთხე, მიწადსარგებლობის სამეურნეო მხრივ უკიდურესად მავნებელ დაქუცმაცების ასაცილებლად ოჯახურ გაყრის დროს, საჭიროა დაწესდეს მისი დანაწილების ფარგლები, რისთვისაც მიენდოს მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატს სასწრაფოდ დააწესოს ეს ნორმები ცალკე რაიონებისათვის.

დ) საბჭოთა ხელისუფლების საადგილ-მამულო პოლიტიკას ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის პირობებში უახლოეს დროში მტკიცედ და გარკვევით უნდა ეჭიროს გეზი შუათანაზე, ცდილობდეს ყოველმხრივ შეუწყოს ხელი გაჭირვებულ, ღარიბ გლეხობას, მიიღოს ყოველი ზომა, რათა ღარიბი სუსტი გლეხობა იყოს უფრო ძლიერი, ე. ი. აამაღლოს იგი შუათანას დონემდე. რაც შეეხება მსხვილ მეურნეობებს მიწადმოქმედების და სასოფლო სამეურნეო მრეწველობის სფეროში, საბჭოთა ხელისუფლება უშვებს მათ მხოლოდ მსხვილ საბჭოთა მეურნეობების ფორმით ან და სხვა და სხვა კოლექტიურ გაერთიანებათა სასოფლო სამეურნეო კომუნების ამხანაგობების, კოოპერატიების და სხვა ასეთების ფორმით.

ე) მიწის იჯარა გლეხების მხრივ დაუშვებელია, რადგან ის ეწინააღმდეგება პრინციპს, რომ მიწა ეკუთვნის მუშურ-გლეხურ სახელმწიფოს. მაგრამ განსაკუთრებულ შემთხვევებში სტიქიურ უბედურებათა (მოუსავლობა, პირუტყვის გაწყვეტა და სხ.) ან მუშა ხელის დაკლების (სიკვდილი, მობილიზაციის გაწვევა და სხ.) გამო დროებით შერყეულ მეურნეობებს უფლება ეძლევათ მიწა გასცენ იჯარით საადგილ-მამულო ორგანოების კონტროლ ქვეშ, მიწის იჯარის ფასის მიცემით და შემდეგი პირობების დაცვით: პირველი, მოიჯარადრეს ნება ეძლევა იქონიოს მიწა, თავისი ნაჭრის ჩათვლით, არა უმეტეს იმ რაოდენობის, რომლის დამუშავება მას შეუძლია თავის ოჯახის ძალების გამოყენების გზით; მეორე, იჯარის საერთო ხანგრძლივობა არ შეიძლება აღემატებოდეს 1—2 წელს, რის შემდეგ თუ მიწის იჯარით გამცემი ვერ შესძლებს თავისი უშუალო შრომით მიწის გამოყენებას, უკანასკნელი გადადის სამარაგო მიწის ფონდში; მესამე, მოიჯარადრის მიერ მიწის გადაცემა მესამე პირისათვის არავითარ შემთხვევაში არ დაიშვება; და მეოთხე, იჯარა შეუძლებელია დაშვებულ იქნას იმ შემთხვევაშიაც, როცა სოფლის მეურნე, გლეხი, ვინც უნდა იყოს ის, თავს ანებებს სასოფლო მეურნეობის წარმოებას მიზომილ ნაჭერზე, სხვა ადგილას გადასახლების ან სხვა ხელობაზე გადასვლის გამო შემდეგი გამონაკლისით: დროებით დაშვებულ იქნეს მიწის იჯარით გაცემა იმ მუშების მხრით, რომლებიც მუშაობენ მუშურ-გლეხურ სახელმწიფოს ყველაზე უფრო საჭირო დაწესებულებებში და რომელთაც უკვე აქვთ სოფლათ თავისი ნაჭერი მიწები.

ვ) აგრეთვე უნდა დაუშვათ დაქირავებულ შრომის გამოყენება სასოფლო მეურნეობაში, ისევ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროებით დასუსტებულ მეოჯახეთათვის, აგრეთვე ინტენსიურ კულტურაზე გადასულ მეურნეობისათვის, განსაკუთრებით სასეზონო და ვადიან მუშაობის დროს.

ზ) ცნობილ იქნას დასახული გეგმიანი მიწად მოწყობის უსწრაფესი გატარება დამკვრელ ამოცანად და მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატს წინადადება მიეცეს ამას მოახმაროს მთელი ძალღონე, რადგან სხვანაირად შეუძლებელია სასოფლო-მეურნეობის რაიმე გაუმჯობესებას მივაღწიოთ. ამასთან, შრომის საშუალო ნორმების გამომუშავების და მათი გადაცემის დროს გლეხურ მეურნეობებზე საჭირო არ არის სავსებით დავიცვათ მემამულეთაგან ჩამორთმეულ მიწების კამთანასწორებელი დაყოფვა, განსაკუთრებული იმ შემთხვევებში, როცა ეს საჭიროა მაღალ კულტურულ მამულების, ვენახების, ჩაის, თამბაქოს, მანდარინის, დაფნის პლანტაციების, ხილის ბაღების და სხვათა მთლიანობის შენარჩუნების ინტერესებისათვის, აგრეთვე სამიწად-მოქმედო კულტურის აღორძინების ინტერესებისათვის. ყველა ამ შემთხვევებში უნდა ვიმოქმედოთ განსაკუთრებული სიფრთხილით, რათა ზიანი არ მივაყენოთ სასოფლო-სამეურნეო კულტურას და არ გამოვიწვიოთ სასოფლო-სამეურნეო წარმოების დაქვეითება.

თ) მიწად-მოწყობის მუშაობის უფრო წარმატებით და სწრაფი გატარების მიზნით საჭიროა თვით გლეხობის უშუალოდ ჩაბმა მიწად-მოწყობის საქმეში, ამ მუშაობაში მისი აქტიურ მონაწილეობის საფუძველზე, ამასთან სამიწადმზომელო და მიწადმომწყობ მუშაკების ნაკლებობის გამო სასურველია უმოკლეს დროში მოეწყოს მოკლე ვადიანი კურსები ასეთ მუშაკების მოსამზადებლად თვით გლეხობის წრიდან.

ი) საბჭოთა მეურნეობის (მამულების) ორგანიზაცია უნდა იყოს აშენებული შემდეგ ზოგად საფუძვლებზე: 1) ყველა ამჟამად არსებული საბჭოთა მეურნეობები დამოუკიდებლად იმაზე, თუ ვის სარგებლობაში იმყოფებიან ისინი, ჩაითვალოს როგორც არსებულნი მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატის და მის ორგანოების გამგებლობაში; 2) ამიერიდან ახალი საბჭოთა მეურნეობების შემდგომი ორგანიზაციის ნება მიეცეს მხოლოთ და მარტოთ მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატს და მის ადგილობრივ ორგანოებს კომ სარიატის ნებართვით; 3) საბჭოთა მეურნეობის ექსპლოატაციას აწარმოებს უშუალოდ მიწად-მოქმედების კომისარიატი ან მისი ადგილობრივი ორგანოები; 4) საბჭოთა მეურნეობები შეიძლება გადაეცეს საიჯარო სარგებლობაში (ფასით ან უფასოთ) სახელმწიფოებრივ დაწესებულებებს ან წარმოებებს, პროფესიულ, ან სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს; რაც შეეხება საბჭოთა მეურნეობების კერძო პირებზე გადაცემას, ასეთი მიუღებლად იქნას ცნობილი.

კ) ყველა საბჭოთა მეურნეობები იყოფიან შემდეგ ჯგუფებად:

1) საცდელი მეურნეობები სამეცნიერო გამომკვლევ ამოცანებით, საჩვენებელი და აგრიკულტურულ ღირებულებათა მწარმოებელი მეურნეობანი, როგორც, სათესლე ჯიშიან საქონლის მოსაშენებელი, ხილის ნამყენები და სხ.

2) მეურნეობანი, რომელნიც ქმნიან უმთავრესად სასურსათო ხასიათის სასოფლო სამეურნეო პროდუქტებს და ნედლეულს.

ლ) მიწად მოქმედების სახალხო კომისარიატს მიენდოს სასწრაფო წესით დაამუშავოს და გამოსცეს სახელმძღვანელოდ საბჭოთა მეურნეობების სამმართველოდ.

მ) მიენდოს მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატს სასწრაფო წესით დაამუშავოს ახალ ეკონომიურ პოლიტიკასთან შეფარდება-დებულება საძოვრებზედ (ბალახზე), მეცხვარეობაზე.

ნ) მწვავე უმიწაწყლობა ან მცირე მიწიანობა, რომელიც საგრძნობია განსაკუთრებით ქუთაისის გუბერნიაში (რაჭის, შორაპნის, ოზერგეთის და სხვა მაზრებში), ე. ი. მიწის ფონდის ნაკლებობა ადგილობრივად გლეხობის ნაწილს იძულებულს ხდის გადასახლდეს სხვა, მცირე დასახლებულ რაიონებსა და მაზრებში მრავალი მიზეზის გამო, უმთავრესად საშუალებათა უქონლობის წყალობით, გადასახლების საქმე ჩვენში დღევანდლამდი არა დამაკმაყოფილებლად იყო დაყენებული; ამიტომ საჭიროა, რომ საბჭოთა ხელისუფლებამ გადასდოს აუცილებელი თანხა გადასახლების საქმის მოსაწყობად.

სასოფლო მეურნეობა.

1. გლეხური სასოფლო მეურნეობა საქართველოში ეხლაც ფრიად დაბალ დონეზე დგას. უკანასკნელ 7—8 წლის განმავლობაში ჩვენში არამც თუ გაუმჯობესდა სასოფლო მეურნეობის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მდგომარეობა, არამედ ის უფრო და უფრო დაქვეითდა. აქ მენშევიკურ-ბურჟუაზიულ ხელისუფლების არსებობის დროს გლეხურ სასოფლო მეურნეობის გასაუმჯობესებლად სრულებით არაფერი არ ყოფილა გაკეთებული.

2. აქედან ცხადია, რომ საქართველოს სოფლის მიწად-მომქმედი მოსახლეობა იყო და რჩება სრულიად უმწეო სტიქიურ უბედურებასთან, გვალვასა, მოუსავლობასა, მავნებლობასა და სხვასთან ბრძოლაში.

3. შექმნილ მდგომარეობის გამო საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლების წინაშე დგანან უაღრესად სერიოზული და მძიმე ამოცანები. რა თქმა უნდა, პირველ ყოვლისა საკითხი ეხება ყანების დათესვას, ჩვენა ვდგევართ მომავალ ზაფხულზე სათესი კამპანიის გატარების უძნელეს ამოცანის წინაშე.

4. ძირითად ღონისძიებათა ქვაკუთხედად სასოფლო მეურნეობის აღორძინების და გაუმჯობესების სფეროში უნდა დავაყენოთ: პირველი, სამელიორაციო მუშაობა ჭაობების ამოსაშრობად, ტყეების გასაკაფად დაბლობ ადგილებში და პირველ ყოვლისა მინდვრების მოსარწყავად და, მეორე, ჩვენი სოფლის, მთელი სასოფლო-მეურნეობის ელექტროფიკაცია.

5. უნდა ვაღიაროთ, რომ ამ დარგში მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატის მოღვაწეობა აწყდება ზოგიერთ სიძნელეს. საქმე ის არის, რომ მიწათ-მოქმედების კომისარიატი ამა თუ იმ სამელიორაციო სამუშაოს წარმოების მხრივ სავსებით დამოკიდებულია სახელმწიფო შენობათა კომიტეტებისაგან, რომელიც დამოუკიდებლად მოქმედებს.

ასეთი დანაწილება ვნებს საქმეს, ირღვევა გეგმის მთლიანობა და დამღუპველია სასოფლო მეურნეობისათვის. საჭიროა ამ მთლიანობის შექმნა, მთელი ამ საქმის თავმოყრა ერთ უწყებაში, ერთ კომისარიატში; ხოლო ასეთ უწყებას ბუნებრივად წარმოადგენს მიწათ მოქმედების კომისარიატი.

6. მოსახლეობისათვის უშუალო აგრონომიულ დახმარების ორგანიზაცია და ფრიად ფართე დაყენება აგრონომიულ პუნქტების ქსელის შექმნის და გაფართოვების გზით: გამქირავებელ („საპროკატო"), შემკეთებელ სახელოსნოების მარცვლეულის გამწმენდი, საქონლის დასამაკებელის, აგრეთვე სასოფლო სამეურნეო მანქანების და იარაღების, სამკურნალო და სხვა სასოფლო-სამეურნეო მასალების საწყობების გახსნით, ხეხილის სანერგეების და ნამყენ ამერიკულ ვაზების, ჯიშიან ცხოველების გამავრცელებელ პუნქტების და სხვათა მოწყობის გზით, შემდეგ საცდელ საჩვენებელ დაწესებულებების განვითარება, აგრეთვე ფართე პროპაგანდა გლეხებს შორის სიტყვით და საქმით სათეს მასალის გაწმენდის და შერჩევის, აღმოსავლეთ საქართველოს ერთგვარ მარცვლეულის მეურნეობაში მცენარეების—სიმინდის და კართოფილის შემოღების აუცილებლობისა, ნიადაგის დამუშავების გაუმჯობესება და მისი განოყიერება, ხოლო დასავლეთ საქართველოში სიმინდის მწკრივად თესვის და ფართე კულტურის შემოღება.

7. ბოლო დროს განსაკუთრებით საბჭოთა ხელისუფლების ახალ ეკონომიურ პოლიტიკასთან დაკავშირებით საგანგებო ყურადღება სასოფლო-მეურნეობის აღორძინების და გაუმჯობესების საქმეში ექცევა სასოფლო სამეურნეო კოოპერაციის განვითარებას. კოოპერაცია უნდა გავრცელდეს სასოფლო მეურნეობის წარმოების ყველა სახეზე, როგორც სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოების და მათი გასაღების სფეროში, ისე მელიორაციის და განსაკუთრებით ელექტროფიკაციის დარგში.

აქედან გამომდინარეობს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის აღიარების საჭიროება დიდი სახელმწიფოებრივ მნიშვნელობის საქმედ, ამასთან ეს საქმე სავსებით უნდა იყოს თავმოყრილი მიწადმოქმედების სახალხო კომისარიატთან.

გარდა ამისა, საჭიროა სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო ამხანაგობების მოწესრიგება და სასურველ ნიადაგზე დაყენება.

ამავე დროს უნდა მოეწყოს სასოფლო-მეურნეობის დასახმარებლად კრედიტის ორგანიზაცია.

8. ჩვენი ქვეყანა ყოველთვის იტანჯებოდა აგრონომიულ ძალების ნაკლებობით და სასოფლო-სამეურნეო განათლების ფრიად სუსტი განვითარებით. საბჭოთა ხელისუფლებამ უნდა მიიღოს მეტად ენერგიული ზომები ამ ნაკლოვანებათა დასაძლევად. ყველა საფეხურის სასოფლო სამეურნეო სკოლების განათლების სახალხო კომისარიატთან თავმოყრის ცდა, რომელსაც ახლახან ადგილი ჰქონდა ჩვენში, აღმოჩნდა სრულიად უვარგისი. საჭიროა რომ სასოფლო-სამეურნეო განათლება კვლავ იქნეს გადა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცეული განათლების კომისერიატის გამგებლობიდან მიწად-მოქმედების კომისარიატის გამგებლობაში, ამასთან მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატს მიენდოს სასწრაფო წესით გამოიმუშავოს სასოფლო სამეურნეო განათლების მოწყობის უფრო რაციონალური გეგმა.

9. სასურსათო გადასახადით სოფლის მეურნეობის დაბეგვრის და გადასახადების გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ამ საქმეში ადგილი ჰქონდა ზოგიერთ შეცდომებს, რომელნიც დაუყონებლივ უნდა იქნან გამოსწორებულნი, და საერთოდ საჭიროა ვაღიაროთ, რომ საბჭოთა ხელისუფლება სოფლის მოსახლეობის სხვა და სხვა გადასახადით დაბეგვრის დროს უაღრეს სიფრთხილეს უნდა იჩენდეს.

10. საქართველოს სატყეო მეურნეობა. ტყეებით დაფარულ ტერიტორიის სივრცის გამო შეადგენს სახალხო მეურნეობის ერთ უმნიშვნელოვანეს დარგს, ხოლო მომავალში მან უფრო დიდი როლი უნდა ითამაშოს.

სატყეო მეურნეობის განვითარების ინტერესებისათვის უნდა ვცნოთ, რომ ამ საქმის არსებული დაყენება—დაწესებულებების დანაწილება, რომელნიც ერთი მხრივ ემსახურებიან ტყეების დაცვას და გაშენებას, მეორე მხრივ—დაწესებულებების, რომლებიც ამზადებენ სატყეო მასალას ან ეწევიან ტყის ექსპლოატაციას, სრულიად მიზანშეუწონელია და თვით მეურნეობის ინტერესებს არ აკმაყოფილებს; ამიტომ საჭიროა მათი გაერთიანება ერთ ორგანოში მიწადმოქმედების სახალხო კომისარიატთან.

სატყეო მეურნეობა სავსებით უნდა გადავიყვანოთ, ნაწილობრივ უკვე გადაყვანილი, სამეურნეო ანგარიშზე. მასთან გამოვყოთ ზოგადი სახელმწიფოებრივ ხასიათის ტყეები ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეებიდან და გავაძლიეროთ მუშაობა ტყეების გამოსარკვევად და ტყეების მოსაწყობად.

11. სასოფლო მეურნეობის და საადგილმამულო პოლიტიკის ყველა მთავარი საკითხების განსახილველად უნდა იქმნან თვით გლეხების წარმომადგენელნი, სხვა და სხვა რაიონებსა და მაზრებიდან.

12. მიწად-მოქმედების სახალხო კომისარიატის მოქმედების სფერო შეიცავს ფრიად მრავალგვარ მოღვაწეობას კულტურულ სფეროსაც, წარმოების დარგსაც. მიწად-მოქმედების კომისარიატს დაკისრებული აქვს არა მარტო სასოფლო მეურნეობის აღორძინების და გაუმჯობესების მიზნები, არა მარტო ზრუნვა გლეხურ მეურნეობაზე, არამედ საბჭოთა ხელისუფლების თვით აგრარული რეფორმის გატარება, მიწად-მოქმედების და მიწად-სარგებლობის ურთულესი საკითხები და სხვა მიწად მოქმედების კომისარიატის ნაყოფიერ და წარმატებითი მოღვაწეობაზეა დამოკიდებული არა მარტო სასოფლო მეურნეობის აღორძინების აღორძინება და აყვავება, არამედ მრეწველობის ზრდაც (ნედლეულის, პურის და სხვათა დამზადება) და სასურსათო საქმის გაუმჯობესებაც. ამიტომ მუშურ-გლეხურმა ხელისუფლებამ მიწადმოქმედების კომისარიატს უნდა მიაქციოს ფრიად სერიოზული ყურადღება.

სტამბა საქართველოს კომპარტიის ცეკასი